

Sverigefinsk
verksamhet
och framtidens möjligheter

Sverigefinsk verksamhet och framtidens möjligheter

PROJEKTLEDARE: Hanna Niemi

PROJEKTBESTÄLLARE: Finska församling i Stockholm

POSTADRESS: Box 2281, 103 17 Stockholm

TELEFON: +46(0)8 440 82 00

E-POST: finska.forsamlingen@svenskakyrkan.se

Innehållsförteckning

Bakgrundsinformation	5
Sverigefinländare i Sverige och Stockholm	5
Sverigefinländare som nationell minoritet	6
Församlingarnas verksamhet på andra språk	7
Sverigefinskt arbete i Svenska kyrkan och Stockholms stift	8
Projektets bakgrund och start	9
Omvärlden	10
Mål för projektet	11
Effekt mål	11
Projekt mål	11
Nuläge	13
Församlingar som anställt personal för att bedriva sverigefinsk verksamhet	13
Församlingar som anlitar personal vid behov	17
Församlingar utan sverigefinsk verksamhet	18
Behov som den sverigefinska verksamheten svarar mot idag	20
Behov som församlingarna har svårt att svara upp emot	25
Den sverigefinska verksamhetens utveckling och framtid	27
Sammanfattning	29
Käll- och litteraturförteckning	30

Bakgrundsinformation

Sverigefinländare i Sverige och i Stockholm

Under historisk tid har det förekommit otaliga flyttningsvågor mellan Sverige och Finland.¹ Det finskspråkiga församlingsarbetet i Sverige har sina rötter i 1500-talet, Stockholms finska församling tillkom år 1533. Även i Tornedalen har det finskspråkiga kyrkoarbetet gamla traditioner. Svedjefinnar i mellersta Sveriges skogar hade under sin bosättningsperiod på 1600-talet egna församlingspräster som behärskade finska språket.

Både i Tornedalen och i Stockholm finns det kontinuitet hos den finstalande befolkningen – med fortgående påfyllning genom kontakterna och migrationen mellan Finland och Sverige.²

Majoriteten av den nuvarande sverigefinska befolkningen har sitt ursprung i invandring från Finland efter 1954. Då fick arbetskraften fri rörlighet inom Norden, som ett resultat av en gemensam nordisk arbetsmarknad. De finländska krigsbarnen och inflyttningen från Ingermanland och ryska Karelen har också bidragit till att öka den finstalande befolkningen i Sverige.

Ett nytt skede i den finländska migrationens historia började på 1950-talet och fram till början av 1980-talet hade flyttningsrörelsen karaktären av arbetskraftsförflyttning. Samtidigt som det finländska samhället återhämtade sig från de tunga krigsåren, hade Sverige en ökande brist på arbetskraft.³

Sverige blev huvudmålet för finländarnas utvandring. Sammanlagt 30 600 finländare invandrade till Sverige under åren 1946–1950. Den finska invandringen till Sverige uppgick 47 700 personer under åren 1950–1955 och till 48 300 personer under åren 1956–1960. Sammanlagt kom 96 000 personer under 1950-talet.⁴

Efterfrågan på arbetskraft höll i sig inom den svenska industrin och servicesektorn under hela 1960-talet. Under 1961–1970 invandrade sammanlagt 198 796 finländare till Sverige. Västvärlden drabbades av en djup ekonomisk svacka i mitten av 1970-talet efter den stora oljekrisen 1973. Behovet av arbetskraft minskade och därmed även rekryteringen av finländsk arbetskraft.

Under hela perioden 1945–1990 har drygt en halv miljon personer registrerats som invandrade från Finland till Sverige. 275 000 personer har flyttat i motsatta riktning. Bland den finländska arbetskraften fanns både svensk- och finskspråkiga personer, men en stor del av dem som flyttade kunde inte tala svenska.⁵

Av sverigefinländarna är omkring 80 procent sverigefinnar. De är själva, eller härstammar från, finstalande finländare, medan cirka 20 procent härstammar från finlandssvenskar som flyttat till Sverige. Finlandssvenskar utgör en nationell minoritet i Finland.⁶

Tabellen nedan visar antalet sverigefinländare på riksnivå, i Stockholms län och kommun 1970, 1980, 1990, 2000 och 2010 jämfört med 2018 och 2019. Antalet består av samtliga tre generationer. Jag kommer senare i texten presentera första generationens flyttningsrörelse till Sverige.

Enligt Statistiska Centralbyrån, SCB har äldre statistik sämre kvalitet. Därför redovisas inte statistik från SCB före år 1970.⁷

1 Allardt 1996, 21.

2 Laakkonen 1996, 108.

3 Laakkonen 1996, 107.

4 Laakkonen 1996, 113.

5 Laakkonen 1996, 108–109.

6 Laakkonen 1996, 108–113.

7 Statistikmyndigheten scb 2020: www.scb.se/hitta_statistik

ANTAL SVERIGEFINLÄNDARE I SVERIGE OCH STOCKHOLM 1970–2010					
	1970	1980	1990	2000	2010
Riksnivå	367 981	468 279	538 780	624 950	688 845
Stockholms län	106 177	149 982	168 833	192 785	208 601
Stockholms kommun	38 505	45 544	53 476	61 778	70 251

Den senaste utvecklingen av antalet sverigefinländare under åren 2018 och 2019 ser ut på följande sett:

Enligt SCB var 49 757 personer födda i Finland folkbokförda i Stockholms län år 2018 och 16 644 personer i Stockholms kommun.⁸

Enligt SCB var 48 037 personer födda i Finland folkbokförda i Stockholms län och 16 238 personer i Stockholms kommun år 2019. På riksnivå var antalet 144 561.⁹

UTVECKLINGEN UNDER 2019		
År 2019	Första generationen	Samtliga tre generationer
Stockholms län	48 037	220 146
Stockholms kommun	16 238	78 514
Sverige	144 561	729 273

Antalet sjönk mellan 2018 och 2019 i Stockholms län med 1 720 personer och i Stockholms kommun med 406 personer. (En mera omfattande tabell finns på sidorna 45–46.)

Siffrorna gäller människor som tillhör den så kallade första generationens sverigefinländare, vilket betyder sverigefinländare som har Finland som födelseland och har flyttat till Sverige på 1940–50 talet eller senare.

Den så kallade andra och tredje generationen är barn och barnbarn till någon som har Finland som födelseland. Det sammanlagda antalet invånare i Stockholms län med finländsk bakgrund är 91 229 och i Stockholms kommun är 78 514. På riksnivå är antalet 729 273.¹⁰

En stor del av de finländare som nu flyttar till Sverige kommer för att studera eller för att arbeta i en svensk-, engelsk- eller flerspråkig vardagsmiljö. De har goda språkkunskaper och är akademiskt utbildade.

Sverigefinländare som nationell minoritet

Enligt minoritetslagen (Lagen 2009:724 om nationella minoriteter och minoritetsspråk) som har gällt i Sverige sedan januari 2010, har den finsktalande minoriteten (sverigefinländarna) särskilda rättigheter i Sverige.

Minoritetens rättigheter stärktes ytterligare i början av 2019, då samtliga kommuner exempelvis blev skyldiga att anta mål och riktlinjer för sitt minoritetspolitiska arbete och att dessa på begäran ska kunna lämnas ut till den myndighet som har uppföljningsansvar för lagen. Att kommunen ska anta mål och riktlinjer gäller för alla kommuner i Sverige.

Lagen beskriver vilka rättigheter minoriteterna har i hela landet och inom de speciella förvaltningsområden som finns för finska, meänkieli och samiska. Sverigefinländare är den största gruppen av de fem erkända nationella minoriteterna som är: samer (urfolk), torne-dalingar, sverigefinnar, romer och judar. Minoritetsspråken är samiska, meänkieli, finska, romani chib och jiddisch.

Samtliga kommuner och andra myndigheter är skyldiga att informera minoriteterna om deras rättigheter. De är också skyldiga att skydda minoriteternas språk och kultur och särskilt viktigt är barns och ungas rätt att få utveckla sitt språk och sin kultur. Dessutom är kommuner och andra myndigheter skyldiga att ge minoriteterna inflytande över frågor som berör dem.

8 Statistikmyndigheten scb 2020: www.scb.se/hitta-statistik

9 Statistikmyndigheten scb 2020: www.scb.se/hitta-statistik

10 Statistikmyndigheten scb 2020: www.scb.se/hitta-statistik

I förvaltningsområdena för finska, meänkieli och samiska är kommunerna skyldiga att ordna förskola och äldreomsorg på minoritetsspråken. De personer som vill använda sitt minoritetsspråk i kontakten med kommuner och andra myndigheter har rätt att göra detta både muntligt och skriftligt.

På den statliga och kommunala sidan har samhällets arbete med minoritetsfrågor förändrats under 2000-talet, vilket även påverkar Svenska kyrkans flerspråkiga arbete.¹¹

Stockholms län är sedan 2010 ett finskt förvaltningsområde för det finska språket. Inom följande förvaltningsområden har medborgare rätt att använda finska i muntlig och skriftlig kontakt med myndigheter och domstolar. Sverigefinländare ska kunna använda sitt språk i kontakt med Region Stockholm.¹²

Det finska förvaltningsområdet omfattar följande kommuner i Region Stockholm: Botkyrka, Haninge, Huddinge, Järfälla, Solna, Stockholm, Sundbyberg, Upplands Väsby och Österåker. Detta innebär att det ska finnas språklig beredskap i församlingarna i dessa kommuner.¹³

Församlingarnas verksamhet på andra språk

Kyrkoordningen är Svenska kyrkans eget regelverk. Den förklarar vilka gemensamma regler som gäller i kyrkan och hur beslut ska fattas. I kyrkoordningen (36 kap. 7 §) sägs att kyrkliga organ inom finskt förvaltningsområde ska ta emot och besvara skriftliga kontakter på finska. Därtill är begravingar och vigslar myndighetsutövning som det ska finnas information om på finska och som på begäran även ska utföras på finska.

Av kyrkoordningen (57 kap. 5 §) framgår att varje församling ska upprätta en församlingsinstruktion. En församlingsinstruktion ska innehålla ett pastoralt program för församlingens grundläggande uppgift. I detta program ska man även behandla församlingens verksamhet på andra språk än svenska, som behöver användas för att församlingen ska kunna fullgöra sin grundläggande uppgift. När församlingarna tar fram instruktioner för sitt arbete behöver en omvärldsanalys göras.

I arbetet med omvärldsanalysen ingår att beskriva hur befolkningsunderlaget i församlingen ser ut och reflektera över hur detta påverkar församlingens arbete med den grundläggande uppgiften.¹⁴

Kyrkostyrelsen fastslog den 14 juni 2012 nya mål för Svenska kyrkans nationella nivåns flerspråkiga arbete, i enlighet med det förslag som redovisas i policyn *En flerspråkig kyrka. Policy och mål för kyrkans arbete på andra språk än svenska*. Vidare rekommenderade kyrkostyrelsen att de redovisade målsättningarna skulle antas och uppmuntrade församlingarna att också göra det.¹⁵

Enligt policyn har den lokala församlingen ansvar för den kyrkliga verksamheten för alla som vistas i församlingen. För att kunna fullgöra detta ansvar förhåller sig församlingen på ett medvetet sätt till den språkliga, kulturella och etniska mångfalden. Församlingen ska i enlighet med de lokala förhållandena ha beredskap för att utföra den grundläggande uppgiften på olika språk.

Enligt policyn ska församlingarna ge olika språkliga grupper möjlighet till delaktighet och inflytande i församlingens liv:

- Församlingarnas kommunikation ska spegla den språkliga mångfalden i församlingen och vara inkluderande.
- Församlingarna ska särskilt uppmärksamma barn och unga med olika språklig och kulturell bakgrund.
- Församlingen ska särskilt uppmärksamma behovet av diakonalt arbete bland de språkliga minoriteterna i församlingen.
- Församlingarna ska uppmärksamma behovet av flerspråkiga medarbetare inom arbetet vid sjukhus, högsolor, migrationsverkets förvar, militära förband och skolor samt kriminalvårdsinstitutioner.

11 En introduktion till minoritets- och urfolksrättigheter 2013, 6.

12 Region Stockholm 2020: www.sll.se

13 Institutet för språk och folkminnen 2020: www.isof.se

14 En introduktion till minoritets- och urfolksrättigheter, 2013, 23.

15 En introduktion till minoritets- och urfolksrättigheter 2013, 22.

- Församlingarna ska skapa väl genomtänkta och fungerande tjänster och strukturer för arbetet på andra språk, vilket är en förutsättning för rekryteringen av kompetenta medarbetare.
- Församlingarna ska ta ansvar för att tvåspråkiga medarbetare ges möjlighet till kompetensutveckling och stöd för det svagare språket.¹⁶

Sverigefinskt arbete i Svenska kyrkan och Stockholms stift

Det finskspråkiga församlingsarbetet i Sverige har sina rötter i 1500-talet, då Stockholms finska församling tillkom. Av de finländska invandrarna efter andra världskriget tillhörde det stora flertalet den evangelisk-lutherska kyrkan i Finland.¹⁷

Finska församlingen i Stockholm är sedan 1 januari 2010 en icke-territoriell församling inom Svenska kyrkan, med hela Stockholms stift som upptagningsområde. Församlingen bedriver verksamhet på både finska och svenska. Församlingen har sitt säte på Stockholms kommun.

Från den 1 januari 2010 kan sverigefinländare i Stockholms stift välja om de vill vara medlemmar i den lokala församlingen eller i Finska församlingen i Stockholm. För att kunna bli medlem i Finska församlingen i Stockholm måste man enligt kyrkoordningen (35 kap. 5 §) vara: född i Finland, barn till någon som är född i Finland alternativt make eller barn till någon som tillhör församlingen.

I dagens läge finns det 61 församlingar och fyra pastorat i Stockholms stift. Stockholms stift omfattar inte hela Stockholms län. Stiftet har en annan uppdelning än länen. Grödinge, Nykvarn, Nynäshamn och Södertälje tillhör Strängnäs stift. Norrtälje, Sigtuna och Upplands-Bro tillhör Uppsala stift, trots att de tillhör Stockholms län.

Enligt Svenska kyrkans analysenhet, som ansvarar för Svenska kyrkans officiella statistik har alla 61 församlingarna i Stockholms stift medlemmar som har finländsk bakgrund. Medlemmar består av första, andra och tredje generationens sverigefinländare.

Följande fjorton församlingar inom Stockholms stift har den största andelen sverigefinländare boende och medlemmar: Botkyrka församling, Järfälla församling, Österhaninge församling, Spånga-Kista församling, Solna församling, Nacka församling, Hägerstens församling, Västermalms församling, Hammarby församling, Täby församling, Sollentuna församling, Tyresö församling, Farsta församling och Sundbybergs församling.¹⁸

ANTAL SVERIGEFINLÄNDARE PER FÖRSAMLING				
Församling	Första generationen	Andra generationen	Tredje generationen	Medlemmar i kyrkan
Botkyrka församling	2 392	2 677	2 514	4 738
Järfälla församling	1 783	2 712	2 971	5 021
Österhaninge församling Haninge pastorat	1 570	2 483	3 072	4 491
Spånga-Kista församling	1 422	1 438	1 323	2 395
Solna församling	1 639	2 570	2 684	3 906
Nacka församling	1 393	2 063	2 239	3 507
Hägerstens församling	1 308	2 862	3 222	4 096
Västermalms församling	1 380	2 487	2 413	3 669
Hammarby församling	1 175	1 240	1 100	2 349
Täby församling	1 228	2 226	2 726	4 126
Sollentuna församling	1 131	2 167	2 593	3 811
Tyresö församling	1 122	2 101	2 498	3 758
Farsta församling	998	2 054	2 369	3 217
Sundbybergs församling	1 031	1 727	1 836	2 711

16 En flerspråkig kyrka. Policy och mål för kyrkans arbete på andra språk än svenska 2010, 19.

17 Tarkiainen 1996, 147-148.

18 Svenska kyrkans statistik 2020: www.svenskakyrkan.se/statistik

Dessa fjorton församlingar har alla över tusen första generationens sverigefinländare som medlemmar. I Farsta församling sjönk antalet första generationens sverigefinländare under tusen mellan år 2014 och 2018. Antalet sverigefinländska medlemmar är lägre i resten av församlingarna. Tio av dessa fjorton församlingar bedriver sverigefinsk verksamhet. De är: Botkyrka församling, Järfälla församling, Österhaninge församling, Spånga-Kista församling, Solna församling, Nacka församling, Täby församling, Tyresö församling, Hammarby församling och Sundbybergs församling.

Hägerstens församling, Västermalms församling, Sollentuna församling och Farsta församling har inte anställt personal som bedriver sverigefinsk verksamhet.

Utöver Finska församlingen i Stockholms stift bedrivs aktiv sverigefinsk verksamhet i sexton församlingar. Det betyder att församlingen antingen har anställt personal som sköter den sverigefinska verksamheten i församlingen eller anlitat personal som talar finska för att tjänstgöra vid behov.

Dessa sexton församlingar och pastorat är: Botkyrka församling, Järfälla församling, Österhaninge församling (Haninge pastorat), Solna församling, Nacka församling, Hammarby församling, Täby församling, Tyresö församling, Sundbybergs församling, Österåkers pastorat (Österåker-Östra Ryds församling och Ljusterö-Kulla församling), Lidingö församling, Gustavsberg-Ingår församling, Boo församling, Vällingby församling, Vallentuna församling och Flemingsbergs församling. (Tabell finns på sida 21).

Det framkom i undersökningen att inte alla de församlingar som har valt att bedriva sverigefinsk verksamhet har störst antal sverigefinska medlemmar, utan att det även finns andra motiv till att de har valt att bedriva sverigefinsk verksamhet.

Tidigare hade medarbetarna tjänster med inriktning enbart på sverigefinskt arbete, medan det nu blir allt vanligare med tvåspråkiga medarbetare som arbetar flexibelt på både svenska och finska.

Nuförtiden är det många medarbetare som upplever att den sverigefinska verksamheten inom församlingen är isolerad och sårbar, att allt hänger på den enskilde anställde.

Projektets bakgrund och start

Finska församlingen i Stockholm ansökte om bidrag för att anställa en präst i Finska församlingen som stöd för sverigefinsk verksamhet inom Stockholms stift. Överenskommelsen om bidrag från Stockholms stifts utvecklingsavdelning ingicks den 1 november 2017.

Stockholms stift beviljade ett projektbidrag på två år, 400 000 kr/år, för projektet. Bidraget täcker ca 65 procent av projektprästens lönekostnader. Finska församlingen täcker resten av prästens lönekostnader, vilket betyder att hon arbetar cirka 30 procent av sin arbetstid för Finska församlingen.

Projektprästens konkreta uppgifter bestod i att kartlägga den sverigefinska verksamheten i Stockholms stift, vid behov tjänstgöra i församlingarna i Stockholms stift och på 30 procent av arbetstiden som församlingspräst i Finska församlingen i Stockholm. Finska församlingen erbjöd arbetslokaler för projektprästen. Församlingarna i Stockholms stift betalade Finska församlingen för projektprästens tjänster.

Kyrkorådet i Finska församlingen i Stockholms fattade beslut att anställa Hanna Niemi (TM) för uppgiften. Projektet påbörjades den 2 januari 2019 och pågår till 25 december 2020.

Arbetet inleddes genom att forma en styrgrupp och en referensgrupp. Styrgruppen består av kyrkoherde Martti Paananen och stiftskonsulent Ninetta Edelsgren. Projektprästen Hanna Niemi deltog, som en del i sin tjänst.

Referensgruppen bestod av fyra personer, som jobbar med sverigefinsk verksamhet i församlingarna i Stockholms stift. Församlingsmusiker Helena Eliasson, musikpedagog Viktoria Nilsson, prostén Pekka Turunen och komminister TD Olli Hallamaa. Projektprästen Hanna Niemi deltog, som en del i sin tjänst.

Projektet inleddes genom att tillsammans med uppdragsgivaren (Finska församlingen i Stockholm) definiera mål, syfte och tidtabell för arbetet. I samarbete med uppdragsgivaren gavs projektet namnet: *Sverigefinsk verksamhet och framtidens möjligheter*. Mötet med uppdragsgivaren ägde rum den 31 januari 2019.

Uppdragsgivaren och projektprästen kom överens om att projektprästen under åren 2019-2020 skulle undersöka och kartlägga den sverigefinska verksamheten inom Stockholms stift och göra en sammanfattning av resultatet som grund för framtida diskussion. Projektprästen hade vidare till uppgift att sammanställa den erhållna informationen till en slutrapport. Stockholms stiftsorganisation använder sig av Wenells projektverktyg som skulle användas som rapportmall i slutrapporten.

Referensgruppen och projektprästen konstaterade dock att Wenells projektverktyg och rapportmall inte fungerade som verktyg eller rapportmall för kartläggningen av den sverigefinska verksamheten och framtidens möjligheter.

Församlingen skulle senast 31 april och 30 oktober varje år komma med en delrapport om projektets utveckling.

Kartläggningen av församlingarnas verksamhet gjordes genom att besöka och tjänstgöra i församlingarna, via intervjuer och genom att skicka frågeformulär till medarbetare i Stockholms stift.

Kartläggningen avgränsades till församlingar där man aktivt bedriver sverigefinsk verksamhet. Det betyder att församlingen antingen anställt finsktalande personal, som tar hand om den sverigefinska verksamheten på en del av sin tjänst, eller använder sig av medarbetare som tjänstgör i församlingen vid behov.

Det bor sverigefinländare även i andra församlingar, men där finns inte anställd personal som arbetar med den sverigefinska verksamheten och är därför svårare att undersöka och har lämnats utanför undersökningen. Inom projektets ramar fanns inte tid eller resurser att undersöka församlingar som inte bedriver sverigefinsk verksamhet.

På våren 2020 beställde projektbeställaren en sammanfattning av behov som finns i församlingarna i Stockholms stift och som har kommit fram genom undersökningen. Uppgiften gavs åt projektprästen som ett ytterligare uppdrag.

Kyrkorådet beslutade den 5 maj 2020 att Finska församlingen i Stockholm inte kommer att söka verksamhetsbidrag från Stockholms stift.

Omvärlden

Under de senaste årtiondena och speciellt under tvåårsperioden 2019-2020 har världen, det svenska samhället och Svenska kyrkan förändrats. Det har även påverkat de församlingar i Stockholms stift som bedriver sverigefinsk verksamhet.

Undersökningen *Sverige finsk verksamhet i Stockholm stift* genomfördes under åren 2019-2020. Under denna period skedde förändringar i omvärlden, som påverkade kyrkans arbete och framtid.

På grund av covid 19 hade största delen av den sverigefinska verksamheten i Stockholms stift ställts in eller ställt om under våren och hösten 2020. En stor del av församlingarnas sverigefinska verksamhet skedde digitalt, i sociala medier och med hjälp av olika applikationer. Den digitaliserade världen öppnade möjligheter för nya andliga gemenskaper och kontakter med människor i runt om i världen. Den digitaliserade världen är dagens verklighet och det är viktigt att församlingarna tar de möjligheter som digitaliseringen medför i bruk mer aktivt. Den bryter gränser och ger möjligheter för människor att samlas runt om i världen.

Projektprästen hade inte möjlighet att besöka församlingarna eller tjänstgöra i församlingarna under våren och sommaren 2020. Möten och diskussioner har skett på distans.

Hur ser världen ut efter covid 19? Det är en fråga som vi alla ställer oss. Kommer världen att återgå till hur den var innan eller kommer den att se annorlunda ut och i så fall på vilket sätt? Under hur lång tid denna kris kommer att påverka samhället, ekonomin, kyrkans arbete och den sverigefinska verksamheten är frågor som vi ännu inte vet svaret på.

Pandemin har påverkat kyrkans arbete och det sverigefinska arbetet som bedrivs i Stockholms stift och kommer förmodligen att lämna spår även i framtida verksamhet.

Mål för projektet

Effektmål

Undersökningen ökar medvetenhet och kunskap om sverigefinsk verksamhet i Stockholms stift och ger en uppfattning om framgångsfaktorer och utmaningar, som församlingarna har i sin verksamhet.

Undersökningen visar på behov som finns i församlingarna och vilka utmaningar det finns när det gäller att svara mot behoven.

Beskrivningarna och analyserna som presenteras i den här rapporten kan ligga till grund för framtida diskussioner och till möjliga beslut angående framtidsplanerna inom den sverigefinska verksamheten i Stockholm stift.

Projekt mål

Syfte

Syftet med projektet har varit att kartlägga, beskriva och analysera församlingarnas nutida verksamheter och behov inom den sverigefinska verksamheten inom Stockholms stift. Att kartlägga i vilken riktning den sverigefinska verksamheten i Stockholms stift utvecklas i framtiden. Samt att ge ett underlag för en diskussion om framtida verksamhet.

Syftet med projektet har varit att beskrivningarna och analyserna kan ligga till grund för diskussioner och möjliga beslut om framtidsplanerna inom den sverigefinska verksamheten.

Syftet med arbetet har inte varit ge en uttömmande redovisning av sverigefinsk verksamhet i Stockholms stift, eftersom situationen lever och förändras hela tiden och att det inte har funnits dokumenterad statistik eller material som skulle ge möjlighet till mera exakta slutsatser. Syftet är inte heller att göra en slutgiltig eller fastslagen bedömning av undersökningsresultatets betydelse för den sverigefinska verksamhetens framtid, utan främst att initiera och främja en vidare diskussion.

Metod

Kartläggningen av församlingarnas nuvarande verksamhet och behov påbörjades genom besök i församlingarna och personliga samtal och intervjuer med församlingarnas kyrkoherdar, anställda och församlingsmedlemmar. Samtal och intervjuer kompletterades med telefonintervjuer i de fall det inte var möjligt att träffas eller få svar på frågeformulären.

Kartläggning av arbetet genomfördes också genom att delta i den sverigefinska verksamheten och genom att tjänstgöra vid gudstjänster, mässor och kyrkliga handlingar, genom att delta i samtals- och bönegrupper samt i stiftets gemensamma sverigefinska verksamhet. I projektet ingick regelbundet samarbete med Solna församling och Sundbybergs församling. Samarbetet bestod i att tjänstgöra vid gudstjänster som anordnades 7–8 gånger om året 2019–2020. Det fanns behov av regelbundna besök av en finsktalande präst i Solna församling och Sundbybergs församling innan projektet startade och behovet kommer att finnas kvar efter att projektet har slutförts.

I projektet ingick att tjänstgöra i Spånga-Kista församling, som är en del av Finska församlingens verksamhet. Arbetet bestod av att tjänstgöra vid finskspråkiga gudstjänster som anordnades 7–8 gånger om året. Också andra präster och musikern från Finska församlingen tjänstgjorde i Spånga-Kista församling.

I projektet ingick att tjänstgöra i församlingar där det fanns tillfälligt behov av en finsktalande präst. Uppgifterna bestod av att tjänstgöra vid finsk- och svenskspråkiga gudstjänster eller kyrkliga handlingar.

Till grund för undersökningen ligger ett frågeformulär som finns i tre olika versioner. De olika frågeformulären gavs till kyrkoherdar, Finska församlingen i Stockholm och till anställda som jobbar med sverigefinskt verksamhet i församlingarna i Stockholms stift. Fråge-

formulärens innehåll och frågor var olika, eftersom kyrkoherdar, anställda i församlingarna och Finska församlingen i Stockholm ansvarar för olika arbetsuppgifter.

Frågeformulären skickades till femton medarbetare (några anställda arbetar inom flera församlingar) i församlingarna, till tolv medarbetare i Finska församlingen i Stockholm och till sexton kyrkoherdar. Antingen via post eller e-post.

Undersökningen avgränsades till sexton församlingar och till Finska församlingen i Stockholm, eftersom dessa församlingar har anställt finsktalande personal, som tar hand om den sverigefinska verksamheten. Det bor sverigefinländare också i andra församlingar, men de här församlingarna har inte anställt personal, som arbetar med sverigefinsk verksamhet och är därför svårare att undersöka.

De medarbetare i församlingar och pastorat, som svarade på frågeformuläret och deltog i undersökningen jobbar i Järfälla församling, Botkyrka församling, Flemingsbergs församling, Österhaninge församling (Haninge pastorat), Täby församling, Solna församling, Sundbybergs församling, Boo församling, Gustavsberg-Ingarö församling, Nacka församling, Vallentuna församling, Vällingby församling, Finska församlingen i Stockholm och Österåkers pastorat (Österåker-Östra Ryds församling och Ljusterö-Kulla församling).

Svaret på frågeformuläret saknas från tre medarbetare, som arbetar i Hammarby församling, Tyresö församling och Lidingö församling. Lidingö och Tyresö församlingar deltog i undersökningen genom samtal och intervju.

Frågeformulären skickades till sjutton kyrkoherdar. Påminnelse skickades sammanlagt tre gånger till alla som inte hade skickat svar. Undersökningen avgränsades till sjutton kyrkoherdar, eftersom dessa församlingar har anställt finsktalande personal, som tar hand om den sverigefinska verksamheten.

De kyrkoherdar som svarade på frågeformulären och deltog i undersökningen jobbar i Boo församling, Botkyrka församling, Hammarby församling, Solna församling, Österhaninge församling, Nacka församling, Vallentuna församling, Finska församlingen i Stockholm och Sundbybergs församling. Kyrkoherden i Täby församling deltog i undersökningen genom muntlig intervju.

Svar på frågeformulär och intervju saknas från sju kyrkohedrar vilka arbetar i Flemingsbergs församling, Gustavsberg-Ingarö församling, Järfälla församling, Lidingö församling, Tyresö församling, Vällingby församling och Österåkers pastorat (Österåker-Östra Ryds församling och Ljusterö-Kulla församling).

Några av de medarbetare och kyrkoherdar, som fick frågeformulären skickade in långa svar, medan andra efter flera påminnelser svarade kortfattat på frågorna.

Vid sidan av frågeformulären genomfördes intervjuer och diskussioner. Diskussioner genomfördes flera gånger med vissa kyrkoherdar, anställda och församlingsmedlemmar för att skapa en realistisk helhetsbild av den sverigefinska verksamheten och dess framtid.

På grund av covid 19 hade projektprästen inte möjlighet att besöka församlingarna eller tjänstgöra i församlingarna under våren och sommaren 2020. Största delen av den sverigefinska verksamheten i Stockholms stift hade ställts in eller ställt om. Möten och diskussioner pågick på distans.

Alla anställda svarade inte på frågeformulären eller skickade statistik, i sådana fall var intervjuer det enda sättet att samla in material. Både det skriftliga materialet och muntliga intervjuerna finns i källförteckningen.

Statistik angående sverigefinsk verksamhet och deltagarantal har inte systematiskt dokumenterats i församlingarna. Statistiken krävs för att man kan avgöra hur sverigefinsk verksamhet har utvecklats och kommer att utvecklas i framtiden.

Fyra medarbetare i följande församlingar: Finska församlingen i Stockholm, Flemingsbergs församling, Solna församling, Sundbybergs församling och Österhaninge församling har skickat dokumenterad statistik eller verksamhetsberättelser, där antalet deltagare i den sverigefinska verksamheten finns med under åren 2015-2019.

Sammanställning av undersökningsmaterialet och analysarbete pågick under sommaren 2020 och hösten 2020. Under analysarbetet hade referensgruppen och styrgruppen regelbundna möten.

Nuläge

Jag kommer att redogöra för nuläget i församlingarna i Stockholms stift genom att dela in församlingarna i tre olika grupper:

- Församlingar som har valt att bedriva den sverigefinska verksamheten genom att anställa finsktalande personal som har verksamheten som en del av sin tjänst.
- Församlingar där anställda tjänstgör vid behov.
- Församlingar som inte bedriver sverigefinsk verksamhet.

För det första redogör jag för den sverigefinska verksamhetens nuläge i församlingarna som har valt att anställa personal som arbetar med verksamheten som en del av sin tjänst.

För det andra redogör jag för situationen i församlingarna där präst, diakon, musiker eller pedagog tjänstgör vid behov. Dessa församlingar har ofta en egen anställd som samordnar den sverigefinska verksamheten.

För det tredje redogör jag kortfattat för situationen i församlingarna som inte bedriver sverigefinsk verksamhet, trots att det bor sverigefinländare i församlingens område. Jag kommer att presentera faktorer som möjligen har påverkat församlingens och ledningens beslut att inte bedriva sådan verksamhet.

Därefter kommer jag att redogöra för vilka behov den sverigefinska verksamheten svarar mot i de sexton av stiftets församlingar där man bedriver sådan verksamhet, samt vilka behov och utmaningar församlingarna har svårt att svara upp emot.

Sammanlagt finns det 61 församlingar och fyra pastorat i Stockholms stift. I Stockholms stift finns det, utöver Finska församlingen i Stockholm, sexton församlingar som bedriver sverigefinsk verksamhet. Det är möjligt att det bedrivs sverigefinsk verksamhet också i övriga församlingar, men det har inte kommit fram i undersökningen. Med den här kapaciteten betjänar man sammanlagt 220 146 första, andra och tredje generationens sverigefinländare, som bor i Stockholms län. (Stockholms stift omfattar inte hela Stockholms län. Stockholms stift har en annan indelning än länet).

Verksamheten i Spånga-Kista församling är del av Finska församlingens verksamhet och redovisas därför i kapitlet om Finska församlingens verksamhet.

Statistik angående sverigefinsk verksamhet och deltagande i verksamheten har inte systematiskt dokumenterats i församlingarna (förutom i Finska församlingen). Följande sammanfattning av nuläge i församlingarnas sverigefinska verksamhet baserar på medarbetarnas svar på frågeformulären eller på muntliga intervjuer. Svaren ger en uppfattning om nuläge och förändringar som skett i församlingarna, men det går inte att dra exakta slutsatser, eftersom det saknas statistik.

Församlingar som anställt personal för att bedriva sverigefinsk verksamhet

I nuläget finns det elva församlingar i Stockholms stift som har anställt finsktalande personal som arbetar med den sverigefinska verksamheten som en del av sin tjänst.

Följande församlingar bedriver sverigefinsk verksamheten: Botkyrka församling, Järfälla församling, Österhaninge församling (Haninge pastorat), Solna församling, Nacka församling, Sundbybergs församling, Lidingö församling, Gustavsberg-Ingarö församling, Boo församling, Flemingsbergs församling och Finska församlingen i Stockholm.

Finsktalande anställda i de här elva församlingarna (förutom de anställda i Finska församlingen i Stockholm) arbetar antingen deltid med den sverigefinska verksamheten, som en del av sin tjänst eller tjänstgör i flera församlingar för att ta hand om sverigefinsk verksamhet.

Tidigare fanns det tjänster med inriktning enbart på sverigefinskt arbete, medan det nu är allt vanligare med tvåspråkiga medarbetare som arbetar flexibelt på både svenska och finska.

Oftast är det en finsktalande präst som bedriver och koordinerar den sverigefinska verksamheten i församlingarna, men ibland också en musiker, kantor, musikpedagog, husmor, barnpedagog eller diakon.

Botkyrka församling

Botkyrka församling har anställt en präst som arbetar med sverigefinsk verksamhet som en del, 50 procent, av sin tjänst. Prästen tjänstgör även i Flemingsbergs församling på 50 procent av sin tjänst. Prästens uppgifter består bland annat av finskspråkiga gudstjänster.

Den sverigefinska verksamheten och antal medarbetare i Botkyrka församling har förändrats genom åren. Församlingen hade tidigare (2019) en musiker, som arbetade cirka 50 procent med sverigefinskt verksamhet. Bidraget upphörde 2019 då musikern gick i pension. År 2012 hade församlingen en präst och diakon som arbetade 100 procent med den sverigefinska verksamheten.

Järfälla församling

I Järfälla församling har man anställt en komminister som arbetar med sverigefinsk verksamhet som en del av sin tjänst. Arbetet består av gudstjänster, andakter, kyrkliga handlingar, själavård, samtalsgrupper, kör, gympagrupp och större events vid mors dag, självständighetsdagen och med de vackraste julsångerna. Församlingen bedriver även konfirmationsverksamhet i samarbete med Svenska församlingen i Tammerfors. Prästen som ansvar för verksamheten samverkar även med sverigefinska föreningar i kommunen.

Den sverigefinska verksamheten i Järfälla församling har utvecklats och förändrats genom åren. Det handlar inte minst om antalet anställda i verksamheten. Tidigare hade församlingen en musiker och en diakoniassistent anställd, men eftersom stiftets bidrag upphörde år 2019 har församlingen i dag endast en präst som arbetar med sverigefinsk verksamhet som en del av sin tjänst. Verksamheten har även förändrats då det varit olika människor som kommit och gått.

Österhaninge församling (Haninge pastorat)

I Österhaninge församling har man anställt en präst som arbetar med sverigefinsk verksamhet på 50 procent av sin tjänst. Arbetet består av gudstjänst på finska en gång i månad, samt dubbelspråkig gudstjänst minst en gång per år, själavårdande samtal, samtalsgrupp varannan vecka, öppen sångkväll en gång i månaden och kyrkliga handlingar på finska.

I praktiken har tjänstgörande präst genomfört enstaka kyrkliga handlingar på finska eller dubbelspråkigt i Västerhaninge, men det mesta av det finskspråkiga är koncentrerat till S:t Eskils kyrka i Handens centrum. Det finns inte verksamhet i form av grupper eller gudstjänster på finska i andra delar av pastoratet. Fram till 2018 fanns en tvåspråkig diakon anställd i församlingen.

Solna församling och Sundbybergs församling

I Solna och Sundbybergs församlingar har man anställt en församlingsmusiker som arbetar deltid på finska i båda församlingarna. Församlingsmusikern arbetar 20 procent i Solna församling och 20 procent Sundbybergs församling. Församlingarna har också anlitat en projektpräst som tjänstgör vid behov under åren 2019–2020.

Församlingsmusikerns uppgifter består av körverksamhet en gång i veckan, allsångstillfällena och anordnande av traditionella fester. Projektprästens uppgifter består av regelbundna gudstjänster åtta gånger om året, kyrkliga handlingar och själavårdande samtal med församlingsmedlemmar.

I Solna församling och Sundbybergs församling har man inte haft en finskspråkig präst sedan 2007. Diakonen slutade i Sundbybergs församling 2015 (efter att ha arbetat där i 12 år) och då var det musikern som fick ta hela ansvaret för den sverigefinska verksamheten i båda församlingarna.

Boo församling, Nacka församling och Gustavsberg-Ingårö församling

I Boo församling (30 procent), Nacka församling (50 procent) och Gustavsberg-Ingårö församling (20 procent) har man gemensamt anställt en präst, som arbetar med den sverigefinska verksamheten. Arbetet består av gudstjänster, samtalsgrupper, musiklekskola, konserter, anordnande av traditionella fester och kyrkliga handlingar på finska.

I de här tre församlingar köper man kantorstjänster vid behov. I Nacka församling köper man musikpedagogtjänster en gång i månaden för att bedriva musiklekskola i samarbete med tjänstgörande präst.

Lidingö församling

I Lidingö församling har man sedan 1970-talet bedrivit sverigefinsk verksamhet. 2006 anställdes en finskspråkig komminister som arbetar med sverigefinsk verksamhet på 20-25 procent av sin tjänst. Arbetet består av gudstjänster på finska en gång i månaden, samtalsgrupp en gång varannan vecka, själavårdande samtal, hembesök, utflykter, ordnande av traditionella fester och kyrkliga handlingar på finska.

Den sverigefinska verksamheten i Lidingö församling har förändrats och utvecklats och även nya former av verksamhet riktade mot yngre har provats genom åren. Antalet gudstjänster har mer än halverats. Samtalsgruppen har nyligen gjorts om till bokcirkel, med träffar en gång i månaden. Vårutflykt i samarbete med annan församling var också en uppskattad verksamhet i många år, men den verksamhetsformen är inte längre kvar.

När Corona-pandemin bröt ut, ställdes vårens träffar in och höstens möten har gjorts om till promenadträffar. Den verksamhet som genom åren behållit sin starka ställning är samtalsgruppen/bokcirkeln.

Flemingsbergs församling

I Flemingsbergs församling har man anställt en musikpedagog och en präst 50 procent (år 2020) som arbetar med den sverigefinska verksamheten. Arbetet består av körverksamhet, mässor, festevenemang, utflykter, allsång och kyrkliga handlingar.

Den sverigefinska verksamheten i Flemingsbergs församling fungerar bra med ett växande antal deltagare. Det kommer varje år nya medlemmar i grupperna och därmed har man kunnat utveckla verksamheten. Medarbetarna i församlingen ser fram emot att kunna nå de yngre sverigefinländarna och familjerna. Det är medarbetarnas målsättning att även försöka nå de yngre familjerna och barnen.

ANTAL FINSKSPRÅKIGA MEDARBETARE OCH YRKESKATEGORI		
Församling	Procentantal medarbetare	Yrkeskategori
Botkyrka församling	50%	präst
Järfälla församling	50%	präst
Österhaninge församling	50%	präst
Solna församling	20%, 10%	församlingsmusiker, projektpräst
Nacka församling	50%	präst
Sundbybergs församling	20%, 10%	församlingsmusiker, projektpräst
Lidingö församling	20-25%	präst
Gustavsberg-Ingarö församling	20%	präst
Boo församling	30%	präst
Flemingsbergs församling	50%, 50%	präst, musikpedagog

Finska församlingen i Stockholm

Organisation

Finska församlingens personal består av följande medarbetare: kyrkoherde 100 procent, två komministrar 100 procent, diakon 100 procent, diakoniassistent 100 procent, kantor 100 procent, organist 50 procent, kommunikatör 50 procent (organist och kommunikatör är en kombinerad tjänst) förskollärare 100 procent, ungdomsledare 100 procent, förvaltningssekreterare 100 procent, vaktmästare 100 procent, husmor 100 procent och projektpräst 30 procent under tiden 2 januari 2019 till 25 december 2020.

Alla ordinarie medarbetare i Finska församlingen i Stockholm har en heltidsanställning och man arbetar både på svenska och finska, ibland även på engelska eller andra språk.

Finska församlingens verksamhet består av gudstjänster och kyrkliga handlingar, kyrko-

musikverksamhet, konsertverksamhet, barnverksamhet 0–12 år, samarbete med skolorna 0–12 år och 13–25 år, ungdomsverksamhet, konfirmandverksamhet, vuxenverksamhet, diakoniarbete och missionsverksamhet.

Finska församlingen samarbetar med andra minoriteter genom att låna ut sina lokaler till lettiska församlingens gemenskapens gudstjänster och etniska skolans skolavslutning. Finska församlingen lånar även ut sina lokaler till Fridsföreningen och en liturg från Finska församlingen deltar vid deras gudstjänster.

Gudstjänstliv och kyrkliga handlingar i Finska församlingen

Enligt statistiken har antalet gudstjänster och deltagare ökat under 2019. Sammanlagt hade Finska församlingen 46 högmässor i Finska kyrkan. Andra mässor som kvällsmässor, askonsdagsmessa, skärtorsdagsmessa och två mässor i Kista firades 11 gånger. Totalt 64 mässor med 2381 deltagare. Gudstjänster firades 22 gånger. Sju av gudstjänsterna var i Spånga-Kista församling med totalt 1030 deltagare.

Arbetet i Spånga-Kista församling är en del av Finska församlingens verksamhet. Spånga-Kista församling lånar ut sina lokaler till Finska församlingens verksamhet. Verksamheten i Spånga-Kista församling består av regelbundna finskspråkiga gudstjänster och andakter. Under 2019 totalt två mässor och sju gudstjänster.

Finska församlingen erbjuder kyrkliga handlingar på både på finska och svenska. Vid behov även på andra språk. Begravningsgudstjänster utförs vid behov också i övriga kapell och kyrkor inom Stockholms stift. Under år 2019 döptes 43 barn, genomfördes 15 vigselgudstjänster och 91 begravningsgudstjänster.

Kyrkomusik och konsertverksamhet i Finska församlingen

Kyrkomusikerna deltar i gudstjänster, kyrkliga handlingar, församlingens barn-, vuxen- och ungdomsverksamhet. Finska församlingen har två körer, Vivendi och Lumina, med sammanlagt 40 sångare.

Under åren 2019 arrangerades 42 konsertevenemang. Konserterna samlade sammanlagt 2071 åhörare. De vackraste julsångerna sjöngs i Adolf Fredriks kyrka med 470 deltagare och i Finska kyrkan, Spånga, Skärholmen, Farsta, Suomi-koti och Hannahemmet.

Kyrkomusik och konsertverksamhet har fortsatt under 2019. Verksamheten har varken minskat eller vuxit.

Barnverksamhet 0–12 år i Finska församlingen

Finska församlingens barnverksamhet består av öppen förskola, babyrytmik för barn under 1 år, babykonserter, musiklekskola och sångstunder med förskolor. Annan verksamhet: julgransplundring, vårutflykt, våravslutning, babykyrka, familjegudstjänster, fredagsmys, Luciafirande, julavslutning och barnens vackraste julsånger.

Samarbete med skolorna

Under 2019 har juniorverksamhet bedrivits i församlingens lokaler i samarbete med den övriga barnverksamheten i församlingen. Under åren hade juniorverksamheten 18 träffar och i genomsnitt deltog tre barn.

Verksamheten med barn och unga 13–25 år består av träffar kring olika teman utifrån skolornas behov och önskemål, samt av samlingar vid jul och vår och i samband med skolavslutning. Under åter 2019 har ungdomsledaren haft cirka 190 möten med barn i den sverigefinska skolverksamheten i Kista, Tumba och vid Fridhemsplan.

Ungdomsverksamhet och konfirmandverksamhet i Finska församlingen

Ungdomsverksamheten består av konfirmation, fortsättningskonfirmation och ledarutbildning. Under åren 2019 deltog sju ungdomar i ledarutbildningen och tolv personer i fortsättningskonfirmationen. Både antalet konfirmander och antalet ledare ökade jämfört med året innan.

Under året bestod konfirmationsgruppen av nio ungdomar varav sju åkte på läger och konfirmerades i Finska församlingen.

Vuxenverksamhet och missionsverksamhet i Finska församlingen

Finska församlingens vuxenverksamhet består av bibelstudiegrupp, lappstugan, svenska syföreningen, finska kvinnokretsen, kretsen för kreativt skrivande, bönekretsen, de vackraste julsångerna och firandet av Alla hjärtans dag.

Vuxenarbetet har utvecklats på följande sätt under de senaste fem åren (2014–2019): Antalet deltagare i bibelstudiegruppen har ökat från sju till femton personer. Antalet deltagare i finska kvinnokretsen/kvinnokvällarna har ökat från sex personer till tjugo personer beroende på temat. Antalet deltagare i bönekretsen har minskat från sju deltagare till fyra. Antalet deltagare i Alla hjärtans dag-firande med diakonin har ökat från 30 till 60 deltagare. De vackraste julsångerna har alltid varit populära och alla platser i kyrkan har varit upptagna.

Under åren 2019 bedrevs den yttre missionen i Finska församlingen mest genom Svenska kyrkans internationella arbete (Act Svenska kyrkan). Insamlingar för Act Svenska kyrkan anordnades genom följande verksamheter: Fastekampanjen, julkampanjen, Projekt Rumänien P220 och bokbord. De totala inkomsterna har ökat mellan år 2014–2019. Finska församlingen gav också ekonomiskt stöd till Svenska Bibelsällskapet, Medie Mission International Sverige och Institutet för Bibelöversättning.

Diakonalt arbete i Finska församlingen

Finska församlingens diakonala arbete består av mottagning på telefon tre dagar i veckan, personliga besök hos diakonen eller diakoniassistenten som varierar mellan 5-15 besök i veckan, hem-, sjukhus- och servicehusbesök, kontakter med myndigheter och hjälp med fondansökningar.

Diakoniverksamhet på gruppnivå består av kretsverksamhet i Skärholmen och Spånga, de vackraste julsångerna i Suomi-koti, Hanna-koti, Spånga och Skärholmen, arbete med volontärgruppen Vardagsänglar som består av 30 personer och jullunch för ensamma med 59 deltagare.

Diakonen och diakoniassistenten medverkar regelbundet vid mässor samt vid vår- och julbasarer. Under åren har diakoniteamet haft två retreatar i kyrkan, kurser, diakonidagar, dagsutflykt och deltagit i olika nätverk. Diakonen medverkar även i verksamheten jourhavande polisdiakon.

Utvecklingen i Finska församlingen

Den sverigefinska verksamheten i Finska församlingen har utvecklats och förändrats genom åren för att möta de behov som finns.

Antalet medarbetare och kyrkotillhöriga har minskat under 2019. Trenden är likadan i hela Svenska kyrkan. Trots att Finska församlingen har en negativ medlemsutveckling har antal deltagare i verksamheten vuxit i gudstjänster och kyrkliga handlingar, i barnverksamheten, konfirmandverksamheten, ungdomsverksamheten, i vuxenverksamheten och i diakoniverksamheten under 2019.

Församlingar som anlitar personal vid behov

I Stockholms stift finns fyra församlingar och pastorat där finsktalande präst tjänstgör regelbundet och vid behov. Församlingarna har ofta en anställd som koordinerar den sverigefinska verksamheten i församlingen. Koordinering av arbetet ingår i den svenskspråkiga tjänsten. Dessa församlingar och pastorat är: Täby församling, Österåkers pastorat (Österåker-Östra Ryds församling och Ljusterö-Kulla församling) Vallentuna församling och Vällingby församling.

I Täby församling, Vällingby församling och Österåkers pastorat ingår koordinering av den sverigefinska verksamheten i den svenskspråkiga tjänsten. I Vallentuna församling har man inte personal som koordinerar arbetet, utan prästen tjänstgör vid behov och när kyrkoherden kallar.

Utöver de här fyra församlingar tjänstgör präst, musiker/kantor, diakon eller musikpedagog regelbundet i Nacka församling, Boo församling, Gustavsberg-Ingårö församling, Solna församling och Sundbybergs församling. Vid behov även i andra församlingar i Stockholms

stift. De här församlingarna har också anställt personal vilka bedriver sverigefinsk verksamhet som en del av sin tjänst.

Täby församling

I Täby församling koordineras den sverigefinska verksamheten av en organist som är tvåspråkig. Verksamheten består av en liten sverigefinsk kör, finländska högtidsfiranden (Morsdag och Finlands självständighetsdagen) samt gudstjänster en gång i månaden under vår- och hösttermin. De vackraste julsångerna sjungs och någon konsert anordnas årligen. En samtalsgrupp i samarbete med Täby finska förening Tammi träffas en gång i månaden.

Det har tidigare funnits en tvåspråkig komministertjänst i församlingen, men numera anlitas en präst utifrån när det behövs. I personalen finns även några andra som talar finska, bland annat en kyrkoskrivare och en diakon. Den sverigefinska kören är mycket liten, men har funnits sedan början av 1970-talet.

Vällingby församling

I Vällingby församling koordineras den sverigefinska verksamheten av en finskspråkig diakon som har fått tillåtelse av kyrkoherden att arbeta med sverigefinsk verksamhet som en del av den svenskspråkiga tjänsten. Verksamheten består av enskilda samtal, gruppverksamhet en gång i veckan, anordnande av traditionella fester, utflykter, koordinering av volontärarbete på finska och gudstjänster, där en finskspråkig präst tjänstgör vid behov.

Det finns inte utrymme att utveckla den sverigefinska verksamheten i Vällingby församling i framtiden. Men det skulle vara bra om barn och ungdomar kunde inkluderas i församlingens sverigefinska verksamhet.

Österåkers pastorat

I Österåkers pastorat koordineras den sverigefinska verksamheten av en husmor/värdinna som har fått tillåtelse av kyrkoherden att arbeta med finskspråkig verksamhet som en del av sin svenskspråkiga tjänst. Verksamheten består av ett bokcafé, körverksamhet, anordnande av traditionella fester samt av gudstjänster, där en finskspråkig präst tjänstgör vid behov. Den sverigefinska verksamheten i Österåkers pastorat har fungerat bra, men verksamheten har minskat under åren.

Under hösten 2020 har det skett förändringar Österåkers pastorats sverigefinska arbete. Pastoratet har anställt en präst (27 september 2020) som arbetar deltid med den sverigefinska verksamheten. Husmor/värdinna har sagt upp sig under hösten 2020.

Vallentuna församling

I Vallentuna församling tjänstgör prästen en gång i månaden. Förutom gudstjänstverksamhet finns ingenting från kyrkans håll för sverigefinländare i Vallentuna församling. Den sverigefinska verksamheten i Vallentuna församling saknar en medarbetare som driver verksamheten.

Församlingar utan sverigefinsk verksamhet

Sverigefinländare bor spridda i hela Stockholms län och i samtliga av stiftets församlingar. Trots att det bor sverigefinländare inom församlingen, bedriver inte alla församlingar sverigefinsk verksamhet eller använder en tjänstgörande präst.

Sammanlagt finns det 61 församlingar i Stockholms stift. I Stockholms län bor det 91 229 första, andra och tredje generationens sverigefinländare och i Stockholms kommun 78 514.¹⁹

Det är församlingens ansvar att avgöra hur mycket sverigefinsk verksamhet och hur många finsktalande medarbetare som behövs, eller om det alls behövs. Helheten som råder i församlingens område och ekonomiska omständigheter påverkar församlingens och ledningens beslut att bedriva sverigefinsk verksamheten.

Den sverigefinska verksamheten är en del av församlingarnas egen verksamhet och det är

¹⁹ Statistikmyndigheten scb 2020: www.scb.se/hitta-statistik/

församlingarnas ansvar att stå för de ekonomiska kostnaderna och se till att församlingarnas ansvar för församlingens grundläggande uppgift med sverigefinländare uppfylls.

Tidigare hade församlingarna möjlighet att söka verksamhetsbidrag från Stockholms stift. Stockholms stift uppdaterade sina kriterier för verksamhetsbidrag och projektbidrag 17 januari 2017. Utifrån de nya verksamhetskriterierna gjordes de första avslagen under 2018.

På grund av ändringar hade församlingarna svårare att uppfylla kriterier och få bidrag för den sverigefinska verksamheten. Det framkom i undersökningen att alla kyrkoherdar eller medarbetare i församlingarna inte var medvetna om att kriterierna för bidraget hade ändrats.

Det har lämnat spår i församlingarnas sverigefinska verksamhet att kriterierna ändrats och att det ekonomiska biståndet från Stockholms stift upphört. Kyrkoherdar i några församlingar ansåg att stiftets nedskärningar har haft stor påverkan, speciellt då församlingen behöver göra egna nedskärningar. Det har också lett till att man har tagit bort tjänster i sverigefinsk verksamhet.

Utöver ekonomiska omständigheter påverkas församlingarnas beslut att bedriva sverigefinsk verksamhet även av antalet sverigefinländare som bor i församlingen, efterfrågan, åldersstruktur, om det finns andra aktörer som arbetar med målgruppen, hur stort antal barn med annat modersmål än svenska som är medlemmar i församlingen och om kommunen ingår i förvaltningsområdet för finska språket.

Aktiva och beslutsamma medarbetare och församlingsmedlemmar som värnar om den sverigefinska verksamhetens kontinuitet och kräver tjänster och verksamhet på finska har också en avgörande betydelse för ledningens och församlingarnas beslut att bedriva sverigefinsk verksamhet.

Sverigefinländare, som bor i församlingar, där man inte bedriver sverigefinsk verksamhet deltar i sverigefinska verksamheter i andra församlingar i Stockholm.

Hur många människor som egentligen har intresse av att delta i sverigefinsk verksamhet, men inte har möjlighet att delta på grund av långa avstånd i Stockholms stift är en intressant fråga, som inte har något tydligt svar.

Behov som den sverigefinska verksamheten svarar mot i dag

I följande kapitel redogör jag för vilka behov och utmaningar den sverigefinska verksamheten i Stockholm stifts församlingar svarar emot i dag och presenterar de faktorer som visar på behovet.

De faktorer som visar på behovet är antalet sverigefinländare som bor i församlingens område, åldersstrukturen, efterfrågan, hur stort antal barn med annat modersmål än svenska som är medlemmar i församlingen och om kommunen ingår i förvaltningsområdet för finska språket.

Stockholms län som ett finskt förvaltningsområde

Församlingarna som fungerar i kommuner som ingår i det Finska förvaltningsområdet ska enligt kyrkoordningen (36 kap 7 §) ta emot och besvara skriftliga kontakter på finska. Därtill är begravingar och vigslar myndighetsutövning, som det ska finnas information om på finska och som på begäran även ska utföras på finska.

I de kommuner som är anslutna till förvaltningsområdena har de nationella minoriteterna starkare rättigheter än i dem som inte är anslutna. Församlingarna som finns i kommunerna som är ett finskt förvaltningsområde av det finska språket har ett speciellt ansvar att erbjuda tjänster på finska.

Stockholms län är sedan 2010 ett finskt förvaltningsområde av det finska språket och följande kommuner i Stockholms län är ett finskt förvaltningsområde av det finska språket: Botkyrka, Haninge, Huddinge, Järfälla, Solna, Stockholm, Sundbyberg, Upplands Väsby och Österåker. Detta innebär att det ska finnas språklig beredskap inom de församlingar som finns i dessa kommuner.²⁰ I de kommuner som är anslutna till förvaltningsområdena har de nationella minoriteterna starkare rättigheter än i dem som inte är anslutna.

Botkyrka församling, Järfälla församling, Solna församling, Haninge pastorat, Sundbybergs församling och Finska församlingen i Stockholm finns i kommuner som är ett finskt förvaltningsområde av det finska språket. I de här församlingarna bedriver man sverigefinskt verksamhet. Några församlingar samarbetar med kommunen och med andra aktörer för att erbjuda tjänster på finska. Det finns flera församlingar i Stockholms stift som inte bedriver sverigefinsk verksamhet, trots att de finns i kommuner som är ett finskt förvaltningsområde.

Församlingsinstruktionen och församlingens verksamhet på andra språk

Församlingsinstruktionen och det pastorala programmet är församlingens styrdokument där man tar i beaktande möjliga behov på andra språk än svenska.

I varje församling ska församlingsinstruktionen innehålla ett pastoralt program. I det pastorala programmet ska församlingens verksamhet på andra språk än svenska behandlas. Ett pastoralt program behöver användas för att församlingen ska kunna fullgöra sin grundläggande uppgift. Detta gäller också församlingar som för tillfället inte bedriver sverigefinsk verksamhet.²¹

Församlingsinstruktionen, som innehåller en kartläggning av behov och plan för församlingens verksamhet på andra språk, är ett styrdokument som presenterar hur en specifik församling gestaltar kyrkans grundläggande uppgift att fira gudstjänst, bedriva undervisning och att utöva diakoni och mission även på nationella minoritetsspråk.

Det kom fram i undersökningen att församlingarna som i det pastorala programmet har tagit församlingarnas verksamhet på andra språk i beaktande är: Finska församlingen i Stockholm, Boo församling, Lidingö församling, Järfälla församling, Botkyrka församling, Solna församling, Sundbybergs församling, Österhaninge församling, Vällingby församling och Flemingsbergs församling.

²⁰ Institutet för språk och folkminnet 2020: www.isof.se

²¹ En introduktion till minoritets- och urfolksrättigheter 2013, 6.

De församlingar och pastorat som inte har tagit församlingarnas verksamhet på andra språk i beaktande i församlingsinstruktionen är: Gustavsberg-Ingarö församling, Nacka församling, Täby församling, Vallentuna församling och Österåkers pastorat.

Antalet sverigefinländare i församlingar som bedriver sverigefinsk verksamhet

Det sammanlagda antalet sverigefinländare i Stockholms län och kommun har stadigt vuxit under åren 1970 till 2019. Antalet har sjunkit något bland första generationens sverigefinländare och vuxit bland andra och tredje generationens sverigefinländare.

På 1970-talet var antalet sverigefinländare i Stockholms län 106 177 personer och i Stockholms kommun 38 505 personer. Under åren 2019 var antalet i Stockholms län 220 146 personer och i Stockholms kommun 78 514 personer. Mellan 1970 och 2019 ökade antalet sverigefinländare i Stockholms län med 113 969 personer och i Stockholms kommun med 40 009 personer.

Den aktiva sverigefinska verksamheten bedrivs i sexton församlingar och i Finska församlingen i Stockholm. Antalet sverigefinländare i de här sexton församlingarna år 2018 är 82 005 varav 52 437 är medlemmar i Svenska kyrkan.²²

Det framkom i undersökningen att församlingar som har valt att bedriva sverigefinsk verksamhet inte nödvändigtvis har den största andelen sverigefinska medlemmar, utan det finns också andra motiv till att enstaka församlingar har valt att bedriva sverigefinsk verksamhet. Tabellen på sidan 12 visar vilka församlingar i Stockholms stift som har flest sverigefinländare som medlemmar i församlingen.

Av de församlingarna som jag undersökte bor flest sverigefinländare i Botkyrka församling och lägst antal i Flemingsbergs församling. Antalet sverigefinländare i Botkyrka församling är 8 189 och i Flemingsbergs församling 1 194.

Den negativa medlemsutvecklingen i Svenska kyrkan syns också bland sverigefinländare som bor i Stockholms län. Av samtliga invånare i Stockholms län år 2018 är cirka 50 procent medlemmar i Svenska kyrkan. Av samtliga sverigefinländare i Stockholms län var cirka 70 procent medlemmar i Svenska kyrkan.

ANTAL SVERIGEFINLÄNDARE OCH ANTAL SVERIGEFINSKA MEDLEMMAR PER FÖRSAMLING ÅR 2018					
Församling	Första generationen	Andra generationen	Tredje generationen	Sammanlagt	Kyrko-tillhöriga
Botkyrka församling	2 392	2 677	2 514	7 583	4 738
Järfälla församling	1 783	2 712	2 971	7 466	5 021
Österhaninge församling (Haninge pastorat)	1 570	2 483	3 072	7 125	4 491
Spånga-Kista församling	1 422	1 438	1 323	4 183	2 395
Solna församling	1 639	2 570	2 684	6 893	3 906
Nacka församling	1 393	2 063	2 239	5 695	3 507
Hammarby församling	1 175	1 240	1 100	3 515	2 349
Täby församling	1 228	2 226	2 726	6 180	4 126
Tyresö församling	1 122	2 101	2 498	5 721	3 758
Sundbybergs församling	1 031	1 727	1 836	4 594	2 711
Österåkers pastorat (Österåker-Östra Ryds församling, Ljusterö-Kulla församling)	894	1 714	2 216	4 868	3 395
Lidingö församling	850	1 294	1 553	3 697	2 528
Gustavsberg-Ingarö församling	737	1 324	1 611	3 672	2 462
Boo församling	683	1 318	1 686	3 687	2 450
Vällingby församling	586	1 079	1 227	2 892	1 844
Vallentuna församling	473	1 084	1 436	2 993	2 044
Flemingsbergs församling	406	438	438	1 241	712

²² Svenska kyrkans statistik 2020: www.svenskakyrkan.se/statistik

Åldersstrukturen

Antalet första generationens sverigefinländare i de sexton församlingar som bedriver sverigefinsk verksamhet år 2018 är 19 386. Antalet andra generationens sverigefinländare är 29 488 och antal tredje generationens sverigefinländare är 33 130. 2014 var antalet 21 135, 29 657 respektive 30 103.²³

Enligt statistiken är största delen av sverigefinländarna yngre personer. Det vill säga andra och tredje generationens sverigefinländare. Hur det syns i församlingens verksamhet idag och i framtiden är en intressant fråga som är viktigt att ta i beaktande då man planerar församlingarnas verksamhet på finska.

Första generationens sverigefinländare

Följande tabell visar antal första generationens sverigefinländare vart tionde år från 1970 till 2010.

ANTAL FÖRSTA GENERATIONENS SVERIGEFINLÄNDARE MELLAN ÅREN 1970-2010 I STOCKHOLMS LÄN OCH KOMMUN		
År	Stockholms län	Stockholms kommun
1970	68 936	25 321
1980	87 867	27 278
1990	76 631	24 706
2000	67 693	21 191
2010	56 516	18 030

1970 var antalet första generationens sverigefinländare i Stockholms län 68 936 personer och i Stockholms kommun 25 321 personer. 2019 var antalet 48 037 och 16 238. I Stockholms län hade antalet sjunkit med 20 899 och i Stockholms kommun med 9083 personer åren mellan 1970 och 2019.

Mellan 2018 och 2019 har antalet första generationens sverigefinländare i Stockholms län sjunkit med 1720 personer och i Stockholms kommun med 406 personer.

Största delen av första generationens sverigefinländare består av människor i pensionsåldern som har tid att ägna sig åt församlingsverksamheten. Många av första generationens sverigefinländare talar flytande svenska, men det finns personer som behöver använda finska i vardagen och vid kontakt med myndigheter.

Det kom fram i alla svaren från medarbetarna att sverigefinsk verksamhet riktar sig till första generationens sverigefinländare i pensionsåldern. Det är också första generationens sverigefinländare, som deltar i verksamheten och är mest aktiva.

Deltagarnas aktivitet varierar i olika församlingarna. Antalet aktiva första generationens sverigefinländare växer i några församlingar, medan det i de flesta församlingar inte finns någon tillväxt.

Undantaget i Botkyrka församling och Flemingsbergs församling. Där kommer stadigt nya pensionärer med i verksamheten, trots att många av första generationen också lämnar den.

Dagens första generation består av akademiska arbetskraftsinvandrare och deras familjer. Ofta arbetar de här personerna i stora internationella företag och stannar i Stockholm under några år. De sverigefinländare som flyttar till Stockholm idag har andra behov än pensionärerna i första generationen.

Arbetet bland första generationens sverigefinländare i församlingarna

Den sverigefinska verksamheten bland första generationens sverigefinländare i pensionsåldern ser ganska lika ut i olika församlingar.

Arbetet består av gudstjänster, andakter, minnesgudstjänster, mässor, körverksamhet, gympagrupper, festevenemang, utflykter, allsång, kyrkliga förrättningar, samtal, själavårds-samtal, hembesök, samtalsgrupper på finska, sångkvällar, morsdagsfest och morsdagsfika, fest på självständighetsdagen, de vackraste julsångerna, julkonserter, vårkonserter, konfir-

²³ Svenska kyrkans statistik 2020: www.svenskakyrkan.se/statistik

mationsverksamhet, samarbete med sverigefinska föreningar i kommunen, samarbete med församlingar i Finland, tvåspråkiga utflykter vår och höst, festevenemang samt allsång.

Den sverigefinska verksamheten bland dagens akademiska arbetskraftsinvandrare består av familje- och barnverksamhet, kyrkliga förrättningar eller tillfälliga situationer då det är viktigt att vara i kontakt med präst, diakon eller andra medarbetare.

Barn- och familjeverksamhet lockar många till Finska församlingens, Nacka församlings och Sundbybergs församlings verksamhet, där man bedriver verksamhet på finska. Även på andra ställen har barnfamiljer visat intresse för finskspråkig och tvåspråkig verksamhet.

Tabellen nedan visar kyrkotillhörighet i Svenska kyrkan bland första generationens sverigefinländare mellan 55–95 år. Statistiken är från år 2018.²⁴

Åldersgrupp	Antal sverigefinländare i hela riket	Sverigefinska medlemmar i kyrkan	Första generationen
55–59	42 285	26 672	8 605
60–64	36 063	21 399	9 354
65–69	30 658	17 985	11 300
70–74	26 550	16 493	13 054
75–79	17 879	12 348	10 540
80–84	12 917	9 732	8 875
85–89	5 894	4 705	4 542
90–94	1 790	1 512	1 503
95–w	326	283	282

Arbetet bland andra och tredje generationens sverigefinländare

Enligt befolkningsstatistiken är största delen av dem med finsk bakgrund yngre personer. Gruppen består av andra och tredje generationens sverigefinländare som är arbetskraftsinvandrararnas barn eller barnbarn och har svenska som modersmål och finska som andra språk. Alla i andra och tredje generationen har inte haft möjligheten att lära sig tala finska och några har kanske valt att inte lära sig språket.

Tabellen nedan visar antal andra och tredje generationens sverigefinländare i Stockholms län och kommun mellan åren 1970–2010. Antalet andra generationens sverigefinländare under åren 2019 i Stockholms län var 80 880 och Stockholms kommun 29 532. Antalet tredje generationens sverigefinländare under åren 2019 i Stockholms län var 91 229 och Stockholms kommun 32 744. Antalet har stadigt vuxit i Stockholms län och kommun mellan 1970 och 2010.

ANTAL ANDRA OCH TREDJE GENERATIONENS SVERIGEFINLÄNDARE MELLAN ÅREN 1970–2010 I STOCKHOLMS LÄN OCH KOMMUN				
År	Stockholms län		Stockholms kommun	
1970	33 942	3 299	12 134	1 050
1980	52 907	9 208	15 526	2 740
1990	68 639	23 563	21 357	7 413
2000	79 032	46 060	26 016	14 571
2010	81 471	70 614	28 633	23 588

Församlingarna möter den andra och tredje generationens sverigefinländare i samband med kyrkliga handlingar, finska konserter, de vackraste julsångerna, i ungdomsverksamhet och familjeverksamhet.

Det framkom i undersökningen att medarbetarna i församlingarna har svårt att få vetskap om behoven hos andra och tredje generationens sverigefinländare på grund av att det inte finns resurser för uppsökande verksamhet. Ett undantag utgörs av Flemingsbergs församling där medarbetare svarade att i framtiden är arbetets målsättning att nå yngre sverigefinländare.

24 Svenska kyrkans statistik 2020: www.svenskakyrkan.se/statistik

Finska församlingen i Stockholm

I Finska församlingens församlingsinstruktion och pastorala program hänvisar man till projektet *Sverige finsk verksamhet och framtidens möjligheter* som församlingen har beställt. Projektet går ut på att projektprästen kartlägger den sverigefinska verksamheten i Stockholms stifts församlingar. Det skrivs att år 2020 är en viktig milstolpe när slutrapporten från projektet blir färdig. Slutrapporten förväntas ge riktlinjer och kanske även konkreta förslag till planering av församlingens framtid.

Församlingen är tvåspråkig och mångkulturell. Många av församlingens medlemmar är tvåspråkiga eller flerspråkiga. Finska församlingen är den enda församlingen i Stockholms stift där finsktalande kan tala sitt modersmål i alla situationer.

Finska församlingen är en icke-territoriell församling inom Svenska kyrkan med hela Stockholms stift som upptagningsområde. Antalet sverigefinländare som är medlemmar i församlingen är 6691.²⁵ De utgörs av första, andra och tredje generationens sverigefinländare.

Församlingen möter alla tre generationerna i sitt vardagliga församlingsarbete. I diakoniarbete, vuxenarbete, ungdomsarbete, musikarbete samt barn- och familjearbete.

Många av dagens sverigefinländare är på tillfälligt besök i Sverige på grund av arbete eller studier. Även om besöket är kort kan det uppstå situationer där det är viktigt att få kontakt med Finska församlingen.

---

²⁵ Finska församlingens medlemsstatistik 2020. www.finskaforsamlingens.se

Behov som församlingarna har svårt att svara upp emot

Det framkom i undersökningen att trots att behov och utmaningar varierar inom församlingarna som bedriver sverigefinsk verksamhet finns det återkommande behov som medarbetarna i församlingarna lyfter fram.

Största delen av medarbetarna ansåg att det inte finns tid eller resurser att utveckla arbetet eller för uppsökande verksamhet. Man strävar efter att täcka de behov man är medveten om. Undersökningen visade att det största behovet finns hos första generationens sverigefinländare och har att göra med diakoni, språket i gudstjänster och kyrkliga handlingar samt efterfrågan från barnfamiljer. Det har också framkommit en önskan om ett mer mångsidigt samarbete mellan de församlingar i stiftet som bedriver sverigefinsk verksamhet.

Det har inte framkommit behov av en tjänst på heltid, utan medarbetarna har uttryckt behov av kompletterande verksamhet i diakoni, själavård, i gudstjänster och i barn- och familjearbete i enstaka församlingar.

Det har inte framkommit behov av att Finska församlingen skulle fungera som en resursförsamling, utan medarbetarna har uttryckt behov av en koordinator som skulle ha överblick av de behov som finns i församlingarna och att personalen från Finska församlingen skulle kunna tjänstgöra i andra församlingar vid behov.

Undersökningen gjordes innan covid 19 bröt ut på våren 2020. På grund av pandemin hade största delen av den sverigefinska verksamheten ställts in eller ställt om. Hur pandemin har påverkat den sverigefinska verksamhetens framtid och behov är en fråga vi ännu inte har svar på.

Behov av diakoni och själavård

De diakonala behov som framkom har att göra med äldres situation: ensamhet, social utsatthet, anhöriga samt personal på institutioner, som inte kan tala finska.

Det framkom av medarbetarnas svar i Botkyrka församling, Täby församling, Vallentuna församling, Österhaninge församling, Solna församling och Sundbybergs församling att det finns behov av en präst eller diakon, som kan ta hand om diakonala och själavårdande uppgifter.

Konkret skulle uppgifterna kunna bestå av själavårdande samtal, hembesök, sjukhusbesök och servicehusbesök.

Medarbetarna ansåg att behovet kommer att växa i framtiden. Frågan är om det finns en vilja att satsa på det.

Behovet grundar sig i att en stor del av första generationens sverigefinländare är i pensionsåldern. Eftersom en stor del av dem flyttade till Sverige under 1960-, 70- och 80-talen växer gruppen sverigefinska äldre snabbt.

Många av första generationens sverigefinländare talar flytande svenska, men det finns även personer som behöver använda finska i vardagen. Det kan bero på minnessjukdomar eller på att man inte har lärt sig svenska.

När första generationens sverigefinländare blir gamla, sjuka eller om minnet blir sämre tappar de ofta det språk som inte är modersmålet. Vid demensutveckling försvagas det inlärd språket och till sist kan den gamla endast kommunicera på sitt modersmål. Den som har glömt svenskan och behöver vård kan hamna i en svår situation om vårdpersonal och anhöriga inte talar finska.

Det är viktigt att man i församlingarna uppmärksammar äldres behov inom det diakonala arbetet så att äldre sverigefinländare får uppleva en meningsfull och trygg ålderdom.

Det språkliga behovet i gudstjänster och vid kyrkliga handlingar

Andra behov som framkom har att göra med församlingarnas gudstjänster och kyrkliga handlingar på finska.

När lagstiftningen rörande nationella minoriteter reformerades 2010 konstaterade regeringen att språket är en viktig del av minoriteters identitet och kulturarv. Språket är ett av de särdrag som markerar grupper egenart gentemot andra grupper och det är också en sammanbindande faktor inom gruppen.

Enligt språkforskare är modersmålet inte bara ett redskap för kommunikation och kunskapsinhämtning, utan det kan också vara starkt förknippat med emotionella värden. Modersmålet knyter också individen till de närstående och den kulturgemenskap han eller hon tillhör.

Det är viktigt att kyrkans sverigefinska medlemmar har möjlighet att höra Guds ord på sitt eget modersmål, som ofta är känslornas språk. Det är inte alltid möjligt att delta i Finska församlingens eller någon annan församlings finskspråkiga gudstjänst på grund av långa avstånd.

Det framkom i medarbetarnas svar att det finns behov av en präst, som kan ta hand om gudstjänstlivet och vid behov kyrkliga handlingar i följande lokalförsamlingar: Botkyrka församling, Täby församling, Vallentuna församling, Österåkers pastorat, Solna församling, Sundbybergs församling och Vällingby församling.

I Solna församling och Sundbybergs församling har man inte haft en finskspråkig präst sedan 2007. Diakonen sa upp sig från sin tjänst i Sundbybergs församling år 2015 (efter att ha jobbat där i 12 år). Efter år 2015 har församlingsmusikern haft ansvaret för den sverigefinska verksamheten i Solna församling och Sundbybergs församling.

Solna församling och Sundbybergs församling har haft en tjänstgörande finsktalande projektpräst under åren 2019–2020. Behovet av en präst kommer att finnas kvar efter att projektet har slutförts. Det har framkommit under projektets gång att det finns ett tydligt behov av kontinuerligt arbete inom Solna församling och Sundbybergs församling med den första generationens sverigefinländare. Kontinuitet i arbetet är viktigt för nuvarande och framtida sverigefinsk verksamhet. Om arbetet upphör är det svårt att börja om senare.

Vallentuna församling har regelbundna besök av en tjänstgörande präst.

Under våren och hösten 2020 har behovet av en präst i Botkyrka församling, Täby församling och Österåkers pastorat förändrats. Botkyrka församling har anställt en tjänstgörande präst i början av 2020. Antalet deltagare i Täby församling har sjunkit under våren och sommaren 2020 vilket har påverkat i verksamheten och behovet. I Österåkers pastorat har man anställt en tjänstgörande präst under hösten 2020.

Efterfrågan från barnfamiljer

Den finskspråkiga barn- och familjeverksamheten i Stockholms stifts församlingar lockar många och ett växande antal barnfamiljer har visat intresse för verksamheten.

Tillgång till minoritetsspråket är enligt forskare viktigt. Språket stärker barns och vuxnas identitet, speciellt i utsatta situationer. Barn- och familjeverksamhet på finska eller på både finska och svenska bedrivs i Finska församlingen, Nacka församling och Sundbybergs församling.

Medarbetare i Finska församlingen, Nacka församling och Sundbybergs församling ansåg att det krävs tid och ekonomiska resurser för uppsökande och experimenterande verksamhet för att bli medveten om intresse finns i andra församlingarna i Stockholms stift. För tillfället finns det inte tid eller resurser att utveckla arbetet. Uppsökande verksamhet skulle kunna bestå av pop up-musiklekskola och verksamheten skulle bedrivas av en förskollärare eller pedagog.

Finska församlingens barn- och familjeverksamhet består av öppen förskola, babyrytmik för barn under 1 år, babykonserter, musiklekskola, sångstunder med förskolor. Annan verksamhet: julgransplundring, vårutflykt, våravslutning, babykyrka, familjegudstjänster, fredagsmys, Luciafirande, julavslutning samt barnens vackraste julsånger.

I Nacka församling bedriver man musiklekskola för barn och familjer en gång i månaden. I Sundbybergs församling har man startat en musiklekskola för barn och familjer under våren 2020. Musiklekskolan samlas en gång i månaden. Barn- och familjeverksamhet har utvecklats både i Finska församlingen och Nacka församling under flera år.

Deltagarna i nuvarande verksamhet är dagens akademiska arbetskraftsinvandrare och deras familjer samt andra och tredje generationens sverigefinländare, som önskar att få delta på gruppverksamhet på sitt eget modersmål eller som vill upprätthålla kunskaper i finska språket.

Enligt Finska församlingens statistik har antalet deltagare i barn- och familjeverksamhet vuxit under 2019 både i Finska församlingen och i Nacka församling. Från Sundbybergs församling har man inte ännu hunnit få statistik på grund av att verksamheten började våren 2020.

Den sverigefinska verksamhetens utveckling och framtid

I följande kapitel kommer jag att diskutera den sverigefinska verksamhetens utveckling och framtid i Stockholms stifts församlingar.

Syftet är inte att ge en uttömmande beskrivning av den sverigefinska verksamhetens utveckling eller att ge ett uttömmande svar på hur den sverigefinska verksamhetens framtid kommer att se ut, utan att skapa och främja en vidare diskussion.

Med tanke på den sverigefinska verksamhetens framtid i församlingarna i Stockholms stift är det viktigt att sträva efter att arbeta långsiktigt och att det finns en inbyggd uthållighet i arbetet. Det är viktigt på grund av att i framtiden kommer församlingarnas ekonomiska resurser förmodligen att minska samtidigt som det finns behov av finskspråkiga tjänster.

Långsiktighet och uthållighet i sverigefinsk verksamhet kräver prioriteringar och en vilja att inse att verksamheten är en positiv resurs och en naturlig del av församlingarnas verksamhet och framtid. Det innebär att det finns finsktalande personal som samordnar sverigefinsk verksamhet också i framtiden. Det förutsätter att det finns ledarskap som har en vilja att se verksamheten i framtidens ljus.

Historisk bakgrund och modersmålets betydelse

Dagens sverigefinska verksamhet i församlingarna i Stockholms stift har sina rötter eller bakgrund i otaliga flyttningsvågor som har skett mellan Sverige och Finland under århundraden. Flyttningsvågorna har lämnat spår i det svenska samhället, i kyrkans flerspråkiga arbete och har format församlingarnas finskspråkiga arbete i Stockholms stift.

Antalet sverigefinländare som består av alla tre generationer i Stockholms län och Stockholms kommun har stadigt vuxit mellan 1970 och 2019 medan antalet första generationens sverigefinländare har minskat under de senaste åren.

Trots att antalet första generationens sverigefinländare har minskat kommer inte behovet av finskspråkiga medarbetare att ta slut inom den närmaste framtiden. Enligt statistiken är antalet sverigefinländare fortfarande ganska högt i Stockholms län och Stockholms kommun.

Stockholms län och de sju kommuner i Stockholms län som har anslutit till förvaltningsområdet för finska språket behöver också medarbetare som har kunskaper i finska. Det ska finnas språklig beredskap inom församlingarna som finns i de här kommunerna också i framtiden.

Svenska kyrkan har under flera hundra år firat gudstjänst och utövat själavård på flera språk. I denna tradition spelar modersmålet en central roll som bärare och förmedlare av kyrkans tro och liv.

Församlingarnas sverigefinska verksamhet och deltagandet vid kyrkliga handlingar har varit viktiga för sverigefinländare genom tiderna. Kyrkotillhörighet hos sverigefinländare är hög i Stockholms stift, vilken visar hur viktig trosgemenskapen är för sverigefinländare.

Möjlighet att få delta med sitt eget modersmål är viktigt, eftersom det egna språket en viktig del av identiteten och självkänslan. Språket bekräftar och synliggör enstaka individer och grupper.

Ekonomiska omständigheter

Långsiktigt och uthålligt tänkande innebär att man är medveten om att i framtiden kommer allt fler församlingar förmodligen att få en pressad ekonomi, samtidigt som de diakonala behoven hos sverigefinländare och bland svenskspråkiga medlemmar ökar. Pressad ekonomi berör speciellt församlingar med många äldre, där en mindre andel av befolkningen är medlemmar i Svenska kyrkan.

Pressad ekonomi berör också församlingarna där man bedriver sverigefinsk verksamhet i Stockholms stift. Nästan alla åtta kyrkoherdar som svarade på frågeformulären eller blev intervjuade ansåg att man i framtiden inte har lika goda resurser att satsa på den sverigefinska verksamheten som idag. Framtida ekonomiska nedskärningar motiverades med att den sverigefinska verksamheten har relativt få deltagare och inget återväxt.

I Stockholms stifts församlingar finns det för närvarande tillräckligt många medarbetare med kompetens för arbetet på finska, men det finns inte tillräckligt med tid eller resurser att utveckla arbetet eller för uppsökande verksamhet. Det finns också återkommande behov hos första generationens sverigefinländare som har att göra med diakoni, språket i gudstjänster och efterfrågan från barnfamiljer.

Diakonala behov hos första generationens sverigefinländare beror på att en stor del av första generationens sverigefinländare består av människor i pensionsåldern, som flyttade till Sverige under 60-, 70- och 80-talen. Därför växer gruppen sverigefinska äldre snabbt. Ledningen behöver se över sin beredskap att kunna betjäna denna grupp sverigefinländare som mestadels är kyrkotillhöriga församlingsbor.

Ledarskapets betydelse för verksamhetens framtid

Långsiktig och uthålligt sverigefinskt arbete förutsätter att det finns ett motiverat och intresserat ledarskap när viktiga beslut om den sverigefinska verksamhetens framtid fattas. För att verksamheten ska hålla så länge det finns behov av finskspråkiga medarbetare behöver arbetet ses som en integrerad del av det ordinarie församlingsarbetet, som man inte ifrågasätter eller väljer bort när församlingen möter ekonomiska eller andra utmaningar. Om verksamheten i lokalförsamlingarna upphör är det svårt att börja om senare eller få kontakt med de finskspråkiga som bor i församlingen.

Enligt minoritetslagen (Lagen 2009:724) och kyrkoordningen (57 kap. 5 §) är det är ledningens ansvar att se till att församlingens grundläggande uppgift med sverigefinländare utförs också i framtiden. Ledningens uppgift är att avgöra hur mycket sverigefinsk verksamhet och hur många finstalande medarbetare som behövs och se till att behovet möts.

Ett bra exempel på långsiktigt och uthålligt arbetet utgörs av Flemingsbergs församling där antalet sverigefinländare är relativt lågt i jämförelse med församlingar som har över tusen första generationens sverigefinländare som medlemmar. I Flemingsberg bor det 1241 (406, 438, 438) sverigefinländare. Antal sverigefinska kyrkomedlemmar i Flemingsbergs församling är 712.

Trots att antalet sverigefinländare är lägst i Flemingsbergs församling bland de sexton församlingar som undersöktes har församlingen sedan länge valt att satsa på den sverigefinska verksamheten genom att anställa personal som har tid och resurser att utveckla arbetet som stadigt växer. Arbetet sträcker sig också till andra och tredje generationens sverigefinländare.

Framtidens melodi

Med tanke på utvecklingen som sedan flera år har pågått i församlingarna i Stockholms stift ser det utmanande ut att upprätthålla en lika omfattande sverigefinska verksamhet i framtiden som idag.

Det är många medarbetare och kyrkoherdar som uttrycker en osäkerhet om hur resurserna ska räcka till i en framtid med allt färre medlemmar och en krympande ekonomi. Därför är det viktigt att sträva efter att arbeta långsiktigt och att det finns en inbyggd uthållighet i det sverigefinska arbetet.

Det innebär prioriteringar och en vilja att se verksamheten som en positiv resurs och en naturlig del av församlingarnas verksamhet och framtid.

Det är viktigt att ledning och medarbetare ser verksamheten i framtidens ljus. Det betyder att man identifierar och accepterar utvecklingen i omgivningen och i kyrkan och att man har mod att reagera och förändra arbetet när det behövs.

Det är viktigt att man är medveten om att i framtiden finns det större behov av samarbete mellan de församlingar som bedriver sverigefinska verksamheten.

Med tanke på den sverigefinska verksamhetens framtid är det viktigt att vara beredd att möta behoven genom att engagera frivilliga i verksamheten. Frivilliga kan bidra med mångsidig kunskap, erfarenhet och mångfald som möjliggör ett långsiktigt och uthålligt arbete.

Man ska också ta i beaktande att en stor del av dagens nätverkande sker digitalt, i sociala medier och med hjälp av olika applikationer och att detta förmodligen kommer att öka i framtiden. I den digitaliserade världen finns obegränsade möjligheter att skapa kontakter och delta i olika andliga gemenskaper och hålla kontakt med sin församling och dess medarbetare. Den digitaliserade världen är dagens och framtidens verklighet där man har goda möjligheter att nå fram till alla tre generationerna sverigefinländare.

Sammanfattning

Syftet med projektet har varit att kartlägga, beskriva och analysera församlingarnas nutida verksamheter och behov inom den sverigefinska verksamheten inom Stockholms stift. Att kartlägga de riktningar i vilka sverigefinsk verksamhet i framtiden utvecklas inom Stockholms stift.

Kartläggningen av församlingarnas nutida verksamhet genomfördes genom att intervjuas och samtala med anställda och kyrkoherdar. Men också genom att delta i verksamheten och genom att tjänstgöra i församlingarna där man bedriver sverigefinsk verksamhet. Till grund för undersökningen skickades ett frågeformulär i tre olika versioner ut. De skickades till kyrkoherdar, Finska församlingen i Stockholm och till anställda som arbetar med sverigefinsk verksamhet.

För att beskriva och analysera församlingarnas nutida verksamhet delades Stockholms stift 61 församlingar och fyra pastorat in i tre olika grupper. Församlingarna som har anställt personal för att bedriva den sverigefinska verksamheten, församlingar som anlitar personal vid behov och församlingar som är utan sverigefinsk verksamhet.

För att analysera behoven hos församlingarna beskrevs följande faktorer: sverigefinländare som bor i församlingen, åldersstrukturen, efterfrågan, om det finns andra aktörer som arbetar med målgruppen, antalet barn som bor i församlingen och om kommunen ingår i förvaltningsområdet för finska språket.

De behov som församlingarna har svårt att svara upp mot delades in i tre olika kategorier; diakonala och själavårdande behov, språkliga behov i gudstjänster och språkliga behov hos barnfamiljer.

Förslag för diskussion om framtida verksamhet utgick från den utveckling som redan pågår i det svenska samhället och i församlingarna i Stockholms stift.

Syftet var inte att ge en uttömmande redovisning av den sverigefinska verksamhetens utveckling i Stockholms stift eller ge ett uttömmande svar på hur den sverigefinska verksamhetens framtid kommer att se ut i församlingarna i Stockholms stift, utan att skapa och främja en vidare diskussion.

Situationen levde och förändrades hela tiden och det fanns inte tillräcklig dokumenterad statistik eller material för att kunna dra mer exakta slutsatser

Projektet löpte som planerat. Kartläggningen av församlingarnas nutida verksamhet påbörjades genom att besöka församlingarna och genom att träffa församlingens anställda, församlingens medlemmar och genom att delta i den sverigefinska verksamheten. För att få information om församlingens verksamhet och behov besvarade församlingarnas anställda och kyrkoherdar ett frågeformulär, som analyserades och dokumenterades. Slutrapporten skickades till Kommunikationsenheten på stiftskansliet den 14 oktober 2020.

Utfallet av kostnaderna höll sig inom kostnadsramen. Stiftet har beviljat ett projektbidrag för två år på 400 000 kr/år för detta projekt. Bidrag täcker ca 65 procent av projektprästens lönekostnader. Finska församlingen täcker resten av prästens kostnader, vilken betyder att hon arbetar cirka 30 procent av sin arbetstid för Finska församlingen. Finska församlingen täcker övriga kostnader.

Käll- och litteraturförteckning

Tryckta källor och anförd litteratur

Lainio, Jarmo, 1996, *Finnarnas Historia i Sverige 3.* (red.) Helsingfors.

Tarkiainen, Kari, 1990, *Finnarnas historia i Sverige 1 & 2.* (red.) Helsingfors.

Svenska kyrkan, 2010, *En flerspråkig kyrka, Policy och mål för svenska kyrkans arbete på andra språk än svenska.* Fakta och fördjupningsmaterial. Produktion och tryck: Ekotryck Redners.

Svenska kyrkan, 2013, *En introduktion till minoritets och urfolksrättigheter. Utbildningsmaterial för svenska kyrkans rättighetsbaserade arbete.*

Internet

Statistikmyndigheten SCB 2020

www.scb.se/hitta-statistik (Läst 2020-05-03)

Region Stockholm 2020

www.sll.se (Läst 2020-06-07)

Institutet för språk och folkminnet 2020

www.isof.se (Läst 2020-06-07)

Svenska kyrkans statistik 2020

www.svenskakyrkan.se/statistik (Läst 2020-02-01)